

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

121. An si tactus & oscula non ordinentur ad copulam, quæ tamen postea subsequuta est, sint præter copulam in confessione aperienda? Ex p.11. tr. 5. & Misc. res. 205.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

De Circumstantiis aggrau. Ref. CXIX &c. 403

parte con una muger mas que una vez, empero esu-
neste toda una noche con ella, exercitandose en mil
dehonesidades, en tal caso no declara suficientemen-
te su pecado, diciendo que conocio una fornicationis
porque esto no es necessariamente accessorio a la obra de
fornicacion; y assi particularissimamente se ha de de-
clarar en la confesion.

2. Sed ego pro contraria sententia in 1. p. tract. 7.
*resol. 39. adduxi Zerolam, cui nunc addo Sancium in
seleto, disp. 21. n. 13; Bartholomæum à Sancto Fausto
in Theolo. mor. de sac. Pœnit. tom. 1. lib. 4. q. 8. vbi sic
asserit: Quarto infertur eum, qui rem habuit cum
muliere tota nocte, non teneri exprimere hanc graui-
tatem, quæ non mutat speciem, sufficit enim con-
fiteri numerum copularum. Sic ille. Et re vera si hæc
deformitas est tantum circumstantia aggrauans, vt
ipsemet Vega in verbis supra citatis confitetur, pro-
babilem puto hanc sententiam; nam probabiliter as-
serunt Doctores quos ego in dist. tract. resol. 1. ad sa-
tietatem adduxi, circumstantias aggrauantes non esse
necessariò in confessione explicandas. Sed Sanchez
vbi supra putat hanc circumstantiam neque esse ex
aggrauantibus.

RESOL. CXIX.

An si quis fornicatur, teneatur non solum explicare
actum, sed circumstantias, vt tactus, oscula, &c. qua
subsequuntur copulam?

Idem docetur de gaudio, aut colloctione consequente
ad prehabitam fornicationem, licet intercesserit ma-
gna interruptio temporis inter copulam, & con-
sequentia ad illam? Ex part. 1. tractat. 7. Resol.
lut. 42.

§. 1. Affirmatiuè respondet Vasquez in 3. tom.
4. q. 91. art. 1. dub. 5. num. 35. Suarez in
3. p. tom. 2. disp. 22. scilicet. 2. n. 8. & 9. Coninch. de Sac.
disp. 7. dub. 7. num. 59. & alij. Quia, cum illa non or-
dinatur ad copulam præcedentem, sed ad sequen-
tem, non possunt cum illa eundem actum constitue-
re. Ergo sunt explicanda.

2. Sed contraria sententia in praxi communiter
obseruatur; & illam docet Henriquez in sum. lib. 5.
c. 5. n. 5. & in Glossa, littera V. vbi sic asserit: Est vnu
numero peccatum, quando quis ante fornicationem,
& post illam, continuat actus libidinosos. Limitant
aliqui, nisi essent actus exorbitantes ad maiorem vo-
luptatem inuenti, qui non satis explicantur in actu
principali; & imò aliqui putant, quòd præter copu-
lam tenetur exprimere tactus, & oscula. At reuerà
prædicti actus etiam extraordinarij habent se mate-
rialiter respectu eiu (dem formæ, nec sunt necessarij
explicandi.] Ita Henriquez, & ante illum Nauarrus
c. 6. n. 7. Zanardus in direct. Theol. par. 1. tr. de Pœnit.
c. 18. Sancius disp. 6. n. 3. Zerola in praxi, de pœnit. c.
12. q. 47. Azorius par. 1. lib. 4. c. 4. in fine. & alij. Idem,
qui post copulam tangit, & osculatur, etiam propter
delectationem, denuò meretricem, dummodo hæc non
faciat ad iterandam fornicationem, non tenetur illa
oscula, & tactus declarare: sed sufficit dicere: Toties
fornicatus sum, quia talia oscula, & tactus cum
actu, & effectu principali coniunguntur, & cum eo
constituunt vnum numero peccatum: vnde explica-
to actu principali, etiam censentur huiusmodi actio-
nes explicatæ.

3. Netandum est etiam, quòd Sancius vbi supra,
disp. 6. num. 3. idem docet de gaudio, aut colloctione
consequente ad præhabitam fornicationem, licet in-
tercesserit magna interruptio temporis inter copulam
& consequentia ad illam. Hoc tamen intelligit, quan-

do is, qui fornicationem commisit, ad alia negotia
agenda non se diuertit; sed in eodem situ, & statu,
quo peccauit, perseverat, retinens fœminam ad de-
fœculandum illam, & colloquendum; vel forte fœmi-
na discesserit ex vtriusque conuentione, expectet re-
ditum ad iterum defœculandum eam, vel ad collo-
quendum cum periculo defœculationis. Ita ille. Vide
super hoc Ref. 67. tr. quarti de Sac. tertie Paris.

Quæ hic est
infra Ref. 165.
§. In Ref. 42.

RESOL. CXX.

Quidam adiuu meretricem, vt eius tactibus fruere-
tur sine intentione fornicandi, & postea fornicatus est.
quæritur, an sufficiat explicare in confessione fornicationem
tantum sine tactibus?

Et docetur, quod non in isto casu, sed in alijs ordina-
rijs, tactus & oscula non sunt explicanda, quando
ordinantur, & sunt inchoationes ad copulam, vel
sequuntur fornicationem? Ex part. 4. tr. 4. & Misc.
Ref. 205.

§. 1. DE hoc casu olim interrogatus fui, & qui-
dam putauit illos tactus non esse in con-
fessione explicandos; nixus autoritate Doctorum
asserentium tactus ante fornicationem non esse in
confessione explicandos: sed nunc ego affirmatiuam
sententiam mordicus tenui, quam in terminis, vt di-
ci solet, terminantibus tenet nouissimè Gaspar Hur-
tado de Sacram. disp. 9. de pœnit. difficult. 6. vbi sic
ait: Si tactus non fiant ex affectu fornicationis, sed
tantum ob libidinem in ipsis repertam, si fornicatio
postea fiat ex alio affectu, tunc erunt peccatum di-
stinctum à fornicatione, quia tunc non ordinantur ad
illam ex affectu operantis. Ita ille.

Sup. hoc in
Ref. seq. &
infra in Ref.
164. §. Quo-
ro secundo.

2. Dicendum est igitur tunc tactus, & oscula non
esse in confessione explicanda, quando ordinantur,
& sunt inchoationes ad copulam, nam quamuis ra-
tione sui habeant propriam malitiam, non censentur
tunc moraliter peccatum numero distinctum à copu-
la, ad quam ordinantur quod verum existimo contra
Hurtadum loco citato, etiam si oscula, & tactus
sequantur fornicationem, sunt enim illius comple-
mentum, & quasi appendix illius, vt alibi satis proba-
tum est, & sic non sunt explicanda in confessione,
quod non procedit in casu propostæ dubitationis,
nam illi tactus, & oscula à principio non fuerunt ordi-
nata ad copulam ergo, &c.

Alibi in Ref.
præterita, &
in alijs §.
cuius prin-
cipium
annot.

RESOL. CXXI.

An si tactus, & oscula non ordinantur ad copulam, qua
tamen postea subsequuta est, sint præter copulam in
confessione aperienda? Ex part. 1. tr. 5. & Misc. 5.
Ref. 42.

§. 1. Affirmatiuè cum pluribus olim respondi,
sed nominatim contra me negatiuè sen-
tentia adheret Pater Leander de Sac. tom. 1. tract. 5.
disp. 8. §. 6. quæst. 10. putat enim in tali casu sat esse
copulam confiteri; quia licet in dicto casu deficiat
finis operantis, propter cuius defectum non possunt
tactus coniungi cum fornicatione, & efficere ex hac
parte vnum peccatum cum illa: tamen non deficit fi-
nis ipsius operis, tactus videlicet, seu mediij, ratione
cuius coniunctionis, hæc omnia media inter se, &
cum opere principali, quod postea sequitur, vnum
constituunt peccatum in genere moris; & idem non
oportet in confessione explicari, quia explicata forni-
catione, etiam ipsa explicata manent. Ita Leander, qui
etiam dicit hanc sententiam tenuisse Doctores moder-
nos ab ipso de hoc casu consultos; nec ab hac sen-
tentia

Sup. hoc in
Ref. præteri-
ta, & infra in
Ref. 164. §.
Quæro se-
cundo.

rentia videtur esse alienum, Ouedo *in p. 2. D. Thomae tract. 6. controu. 5. punct. 3. §. 6. n. 8.* ubi me citato, sic ait; Quando tactus, & oscula copulam praecesserunt non ex intentione copulae, & statim post illa nouo actu voluntatis copula successit, distinctam malitiam à copulae malitia necessariò in confessione explicandam continere, docet Vasquez, Hurtadus, & Diana. Ratio horum Authorum est, quia licet hi actus ad copulam sint ordinabiles, per se ad illam non ordinantur, & per se sunt prohibiti: & mali, & ita, cum ex intentione operantis ad illam non fuerint ordinati, malitiam aliam numero distinctam continent. Opposita sententia videretur alicui non omninò ratione destituta, quia tactus, & oscula praecedentia copulam, eandem secundùm speciem malitiam continent, ac proinde cum sine interruptione morali exercentur, cum ea continuanda esse videntur, ita vt voluntas secunda habendi copulam in se primam, & primum obiectum auctum iam, vt magis extensum intrat eandem speciem contineat. Potest etiam dici tactus, & oscula per se ad fornicationem ordinati, etsi operans possit pro sua voluntate in illis fistere, & ad copulam non procedere. Hucusque Ouedo.

2. Sed ego non discedo à sententia affirmatiua, quam docui, & quam me citato omninò veram esse putat Dicastillus *de Sacram. tom. 2. tractat. 8. disput. 9. dub. 2. num. 76.* quam etiam tenet Cardinalis Lugo *de poenitent. disp. 16. num. 556.* Et ratio est, quia hi tactus in eo casu non habent illam vnitatem moralem cum copula, ad quam non ordinantur ex intentione expressa, vel interpretatiua, seu indirecta operantis, & ipsi actus per se sunt peccatum, ergo siue specie differat eorum malitia ab ipsa malitia copulae, siue non, erunt distinctum peccatum, saltem numero, atque adeò exprimendum, nec ad hoc probandum est necessarium asserere (quod facit Lugo) malitiam illorum actuum esse diuersam. Eodem modo Philosophari debemus in eo, qui sine animo occidendi, nec occisionis periculo prauius, voluit inimicum grauius quidem percutere, aut vulnerare, non tamen lethaliter, postea verò ex alia voluntate lethaliter percutiendo immediatè occidit, est enim eadem ratio, priores enim actiones non component vnum peccatum cum occisione; esset tamen peccatum vnicum, si omnes illae percussiones secundùm se sistendo in illis essent eiusdem speciei inadaequate cum homicidio (aut essent homicidiu partiale, si fuissent mutilationes) siue essent (vt alij volunt) diuersae naturae, sunt tamen in ordine ad homicidium plenum, quod postea procedit, atque adeò component cum illo vnum peccatum vnitatem morali, vt de tactibus impudicis dictum est.

RESOL. CXXII.

An sufficiat, vt meretrix inueterata in confessione tantum manifestet tempus eius officij?
Et an saltem praeter tempus oporteat, vt principales species peccatorum, quas possit numerare dicat, vt si cum Clericis, Religiosis, propinquis, coniugatis peccauerit, vel si crimen nefandum cum ipsis commiserit?
Ex quo sequitur, quod quando poenitens per longum tempus fuit in malo statu, aut consuetudine iterationis alicuius peccati, ita vt non possit designare numerum, quantum humanitus fieri potest, satisfacit declarando tempus, quo fuit in tali statu, & consuetudine?
Ex quo etiam inferitur, quod Russici homines, qui

agressi, & inculto modo confitentur sine numero, & diligentia, cogendi non sunt repetere confessiones factas cum indoctis Parochis: Ex part. 3. tr. 4. Rel. 88. alias 89.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondent nouissimè Pharaeus *de sacram. poenit. tract. 1. §. 1. c. 6. §. 1.* Canus *de poenit. 5. §. colligo* Attamen Caietanus *to. 1. opuse. tr. 3. q. 3.* Petrus Soto *lect. 9. de confessione, & Nauarrus in sum. c. 6. n. 15* asserunt talem sceminam non obligari ad explicandum speciatim numerum peccatorum, sed sufficere, si manifestet tempus.

2. Et hanc sententiam tanquam probabilem videntur etiam admittere Fagundez *pr. 2. lib. 3. c. 4. n. 1. in fine.* licet ipse, optimè doceat, quòd supra dicta meretrices, oportet, vt saltem praeter tempus principales species peccatorum, quas possunt numerare, dicant, vt si cum clericis, religiosis, propinquis, coniugatis peccauerit, vel si crimen nefandum cum ipsis commiserit, &c. Et ita etiam docent Villalobos *in sum. t. 1. tr. 9. diff. 3. n. 5.* Henriquez *lib. 2. de poen. c. 5. n. 9.* Turrianus *de poen. q. 9. art. 2. disp. 19. dub. 4. Sotus in 4. disp. 18. q. 2.* Suarez *t. 4. disp. 2. sect. 6. n. 8. 9. & alij.*

3. Ex his apparet, vt bene obseruat Fay *de poenit. in addit. ad 3. part. q. 9. art. 2. disp. 2. concl. 2.* cum aliis communiter, quòd quando poenitens per longum tempus fuit in malo statu, aut consuetudine iterationis alicuius peccati, ita vt non possit designare numerum, quantum humanitus fieri potest, satisfaciat declarando tempus, quo fuit in tali statu, & consuetudine.

* Hinc etiam inferitur, quòd Russici homines, qui aggressi, & inculto modo confitentur, sine numero, & diligentia, cogendi non sunt repetere confessiones factas cum indoctis Parochis. Cum enim bona fide confiteantur, & vniuersam vitam modum, & vniuersam rationem habeant, statim ex confessione vnius anni coniciet prudens Confessarius, quantum in reliquis annis peccauerint, & quot numero peccata commiserint. Ita Fagundez *supra n. 1. c. 2. n. 5.* Henriquez *lib. 2. de poenit. cap. 3. n. 10.*

RESOL. CXXIII.

An poenitens à Confessario interrogatus teneatur confiteri se habuisse consuetudinem peccandi?
Et an in tali casu possit vti aequiuocatione, Confessarium eludendo? Ex part. 1. tr. 7. & Misc. 7. Rel. 37.

§. 1. **H**oc dubium nouissimè adducit, & ad illud sic respondet Ioannes Pontius *in cor. Theolog. disputat. 4. §. quest. 4. conclus. 2. numer. 32.* Quæri solet, an poenitens teneatur confessario interroganti, an habuerit consuetudinem committendi peccatum, quod confitetur, respondere quòd sic, si eam habuerit?

2. Ioannes Sancius negat; Cardinalis de Lugo affirmat.

Ille mouetur, quia non tenetur poenitens peccata dimissa subiicere iterum Clauibus, ergo potest eludere aliqua aequiuocatione interrogationem Confessarii.

3. Fundamentum Cardinalis est quòd licet, quis non teneatur confiteri quantitatem furri mortalis, secundùm eos, qui putant circumstantias aggravantes non necessariò confitendas esse; tamen si fuerit ante in familia peccata, tenebitur tamen, si interrogetur.

4. Sed certè hoc fundamentum non subsistit, primò, quia non est eadem ratio vtriusque casus; nam